

دانشگاههای مجازی در جهان*

مژگان سیاهکلرودی

هریوت وات به شمار می‌آید، رشته‌های خود را با اقتباس از دانشگاهها و دانشکده‌های اسکاتلند برگزار می‌کند و آن را به صورت اینترنتی در اختیار مؤسسات آموزشی و دانشجویانی از سراسر دنیا قرار می‌دهد. رشته‌های این دانشگاه تا کنون در جنوب شرق آسیا، چین، هند، خاورمیانه و آمریکای جنوبی ارائه شده است. اکثر دانشجویان مقطع کارشناسی این دانشگاه در رشته‌های مدیریت بازرگانی یا فناوری اطلاعات مشغول به تحصیل هستند. بخش عمده دانشجویان این دانشگاه در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل هستند و رشته‌های کارشناسی ارشد و دکترا در میان دانشجویان خارجی متقاضی بیشتری دارد. دانشگاه استرلینگ از طریق این دانشگاه دوره کارشناسی ارشد کارآفرینی و اقتصاد، ارائه می‌دهد (قدیری، ۱۳۸۳).

بسیاری از دانشگاههای اروپایی و آمریکایی در حال

چکیده: امروزه بیش از ۲۰۰۰ مؤسسه در امریکا، تحصیلات به روش الکترونیکی (مجازی) را در زمینه‌های مختلف، از رشته‌های کوتاه‌مدت تکمیلی گرفته تا برنامه‌های دکترا، ارائه می‌دهند. به علاوه، به دلیل استقبال سرشار از آموزش در سطح جهانی، بعضی سازمانهای آموزشی، برنامه‌های آموزش الکترونیکی خود را در بیش از ۹۰ کشور و متجاوز بر ۲۰ زبان عرضه می‌دارند. در حقیقت این استقبال، بسیاری از مؤسسات آموزشی را واداشته است تا با عرضه ایده‌های نوین در زمینه فناوری و راهبردهای جدید به موضوع تأمین نیازهای بالقوه جهانی بپردازند. برای مثال، میزان ثبت‌نام‌های الکترونیکی در مؤسساتی نظیر دانشگاه مریلند، طی تقریباً دو سال تا حدود ۱۰۰۰ درصد رشد داشته است (Penn, 2003).

کلیدواژه: دانشگاههای مجازی، روش الکترونیکی، نیازمندیهای مشتری، رابطه شرکتهای و دانشگاهها، دانشگاه در صحنه جهانی.

* این مطلب برگرفته از پایان‌نامه خانم مژگان سیاهکلرودی، دانشجوی سابق دوره کارشناسی ارشد دانشگاه پیام‌نور، با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر ایجاد یک سیستم آموزش الکترونیکی کارآمد در دانشگاه پیام‌نور» (مقطع کارشناسی ارشد) است که مراسم دفاعیه آن در سال ۱۳۸۳ در مرکز تهران با موفقیت به پایان رسید.

دانشگاه مجازی ادینبرگ در اسکاتلند، طی یک سال و نیم گذشته ۷۵ هزار دانشجو از چندین کشور دنیا جذب کرده است که در یک سال گذشته، ۷۵ درصد افزایش دانشجو داشته است. این دانشگاه که شعبه‌ای از دانشگاه

منطقی.

از سوی دیگر، مشارکت بین دانشکده حقوق دانشگاه از Law Services International Business و Florida's St. Thomas بخش خصوصی منجر به راه‌اندازی رشته‌های الکترونیکی در زمینه کارشناسی ارشد در حیطه قوانین تجارت الکترونیک شده است که این مشارکت در واقع نمایانگر نوعی ارتباط است که می‌تواند بین یک دانشگاه و یک شرکت از بخش خصوصی که دارای مزیت‌های خاص خود است شکل بگیرد.

مجدداً در این رابطه، شرکت آمریکای Unext زمینه‌های همکاری خاصی را با دانشگاههای Carnegie Mellon، London School of Economic، University of Chicago، رابطه با تأمین نیازمندیهای آموزشی مشتریان عمده‌ای نظیر شرکت‌های مطرحی چون General Motors، AOL، Time Warner و Barclay's Capital آغاز کرده است (Penn, 2003).

در ادامه، با عنایت به مشاهدات و بررسیهای به عمل آمده در بخش آموزش مجازی سایتهای بسیاری از دانشگاههای جهان، فهرستی از آنها تهیه شده که در بخش پایانی این پایان‌نامه به آن اشاره می‌شود. در این قسمت ابتدا مروری اجمالی بر ذکر نام بعضی از دانشگاههای مجازی داشته و در انتها، اسامی چند دانشگاه مجازی منتخب که در رشته مدیریت و ... فعال هستند، قید شده است.

دانشگاههای American, Lincoln Park, Frederick Taylor, Capella, Walden, Edinburgh, Phoenix, Central Michigan, Amberton, Upper Iowa, Jones International, Touro, Florida Gulf Coast, Capital, South Australia, Liverpool, Berkley, Columbia Pacific, Northcentral, British Clombia, Troy State, Euro Pace, Monterrey Tech, Arctic, Hong Kong Cyber U, Southern Queensland .

(در کنیا) و -Egerton, Namibia, Ghana Institute of management and Public Administration مانند

عرضه دوره‌های تحصیلی الکترونیکی در سطح کارشناسی به بالا هستند و تعداد زیادی از آنها وارد شرکتهایی با سازمانها و شرکت‌ها در خصوص آموزش کارکنان آنها شده‌اند.

در اروپا نیز محیط آموزشی شبیه آن چیزی است که هم اکنون در آمریکا در این رابطه در حال اتفاق افتادن است. انجمن اروپایی دانشگاههای آموزش از راه دور، برای مثال، تاکنون ۱۸ عضو از ۱۴ کشور دارد که همگی آنها در حال تهیه برنامه‌های آموزشی از راه دور برای حدوداً ۱/۰۰۰/۰۰۰ دانشجو هستند. دیگر نمی‌توان گفت که مؤسسات رقیب صرفاً در شهرهای همجوار و یا حتی در داخل کشور قرار دارند. برای مثال، ۱۱ مؤسسه آموزش عالی در کشورهای دانمارک و سوئد که به طور مشترک دانشگاه Qresund را ایجاد کرده‌اند، یک مؤسسه هماهنگ کننده به حساب آمده و این اتحاد منجر به ایجاد یک منطقه آموزشی بین دو کشور شده است.

مثال دیگر در این خصوص- در مقیاس کوچکتر- راه‌اندازی یک دوره کارشناسی ارشد در رشته مدیریت (رهبری) است که مشترکاً توسط دانشگاههای پرینستون و آکسفورد ارائه می‌شود. هر دو دانشگاه مذکور دریافته‌اند که اعتبار و شهرت آنها، از طریق ارائه راهکارهای آموزشی جامع در محیط الکترونیکی، گسترده‌تر خواهد شد. مورد دیگری در این رابطه، ایجاد پیمان دانشگاه جهانی است که شامل اتحاد دانشگاههایی از کشورهای استرالیا، هلند، انگلستان و آمریکاست. این اتحاد به اعضای خود این امکان را می‌دهد تا از رشته‌ها و برنامه‌های الکترونیکی که توسط دیگران ارائه می‌شود نیز بتوانند استفاده کنند. به علاوه، اعضا می‌توانند در ایجاد رشته با یکدیگر مشارکت داشته و در هزینه‌های توسعه نرم‌افزار و یا سخت‌افزار سهم بگیرند. در نتیجه، آنها قادر خواهند بود تا برنامه‌هایشان را به تعداد بیشتری از مخاطبان در کشورهای مختلف عرضه کنند، همگی در راستای تولید و عرضه دروس با کیفیت بالا و در یک سطح قیمت

ذکر است.

دانشگاه روبرت کندی (Robert Kennedy University) یک دانشگاه آمریکایی در کشور سوئیس است که کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا را به صورت برخط از طریق آموزشی از راه عرضه می‌کند.

Lincoln Park و University of Action Learning، دو دانشگاه دیگر هستند که کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا را از طریق اینترنت عرضه می‌کنند. دانشگاه Strager و Keller Graduate School of Management هر دو کارشناسی ارشد مدیریت دولتی ارائه می‌دهند.

شایان ذکر است که مدارک دانشگاه‌های مجازی مورد تأیید و معتبر (Accredited) است. در هر حال، هزینه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه‌های معتبر جهان در این خصوص متغیر است. به طور مثال، هزینه کارشناسی ارشد در رشته مدیریت کسب و کار (MBA) همراه با مدرک مجازی آن، بین ۴/۰۰۰ تا ۱۱۰/۰۰۰ دلار متغیر است که میانگین آن ۱۶۷/۰۰۰ تا ۲۶۳/۰۰۰ دلار است که هزینه مربوطه بستگی به نوع Programmatic Accreditation آنها دارد. در تحقیقی که در این رابطه به عمل آمده است، نام چند دانشگاه که از لحاظ میزان شهریه به صرفه‌ترین، در زیر آمده است:

جدول ۲. چند دانشگاه خارجی که از لحاظ میزان اخذ شهریه دوره‌های مجازی به صرفه‌ترین

نام دانشگاه و یا موسسه	رشته	شهریه کل دوره به دلار
Amberton University	کارشناسی ارشد مدیریت منابع انسانی	۷۲۰۰
General Michigan U.	کارشناسی ارشد مدیریت منابع انسانی	۱۰/۰۸۰
Trog Stage U.	کارشناسی ارشد مدیریت منابع انسانی	۱۰/۰۸۰
Touro U.	کارشناسی ارشد منابع انسانی و مدیریت کسب و کار	۱۲/۰۰۰
Upper Iowa U.	کارشناسی ارشد مدیریت منابع انسانی و مدیریت کسب و کار	۱۲/۱۲۹

آنها از جمله دانشگاه‌های مجازی مطرح در سطح جهان هستند که در ادامه به توضیح درباره برخی از آنها که در زمینه رشته مدیریت فعالیت دارند، پرداخته شده است:

دانشگاه فینیکس (University of Phoenix Online)، ۱۰۰٪ برنامه‌های درسی خود را به صورت برخط در زمینه‌هایی چون کارشناسی مدیریت دولتی و کسب و کار، بازاریابی، فناوری اطلاعات (IT)، حسابداری و مانند آنها، کارشناسی ارشد مدیریت کسب و کار (MBA)، آموزش، و دکترا در رشته‌های مدیریت، آموزش عرضه می‌دارد.

دانشگاه نبراسکا (University of Nebraska at Omaha)، کارشناسی ارشد در رشته مدیریت با گرایش مدیریت دولتی و نیز کارشناسی ارشد مدیریت کسب و کار را عرضه می‌دارد.

دانشگاه والدن (Walden University)، در رشته‌های متعددی کارشناسی ارشد و دکترا می‌دهد؛ از جمله، کارشناسی ارشد مدیریت دولتی و دکترای سیاستگذاری و مدیریت دولتی Public Policy and Administration، کارشناسی ارشد مدیریت دولتی این دانشگاه با تمرکز بر گرایش‌هایی چون General Program، دولت الکترونیکی، مدیریت دانش و سیاستگذاری دولتی ارائه می‌شود.

دانشگاه کاپلا (Capella University)، کارشناسی، کارشناسی ارشد را در رشته مدیریت کسب و کار و دکترا را در مدیریت کسب و کار، آموزش، روانشناسی و ... عرضه می‌کند.

دانشگاه تورو (Touro University International)، دانشگاه دیگری است که مدارک آن به تأیید The Commission on Higher Education of Middle States Association of Colleges and Schools رسیده است. این دانشگاه برای هفت روز هفته طی ۳۶۵ روز سال از هر جای جهان دانشجوی می‌پذیرد. از جمله فعالیت‌های این دانشگاه ارائه دوره‌های کارشناسی ارشد مدیریت کسب و کار با تمرکز بر مدیریت دولتی، مدیریت عمومی و ... قابل

Florida Institute of Technology	کارشناسی ارشد مدیریت منابع انسانی (Master of Science in Human Resouce Management)	۱۲/۳۷۵
------------------------------------	---	--------

در ضمن، بر پایه بررسیهای به عمل آمده، بسیاری از دانشگاهها در سراسر جهان از سکوی عرضه E-Delivery (College, Blackboard, WebCt, Platform) و مانند آنها و تا حدودی از تولیدات داخلی خودشان استفاده می کنند. به طور مثال، در تحقیق انجام شده در سال ۲۰۰۱ در ۴۰ دانشگاه مجازی در استرالیا، ۲۹ دانشگاه از سکوی عرضه WbebCT، ۲۰ دانشگاه از تولیدات داخلی In-house System و ۱۷ دانشگاه از سکوی عرضه Blackboard استفاده می کرده اند. ■